

SOSIALURIN

Prentsmiðjan á Heygsbreyt

tlf. 11820

Tórshavn

Blaðstjórn:

Torfinn Smith (ábyrgd)

Hanna Lisberg

Tað er ikki loyvt at avfotografera lýsingar og myndir úr SOSIAL-
INUM til nýtslu í øðrum bløðum uttan loyvi frá ábyrgdarblaðstj.

Skulu vit føroyingar taka uppافتur trælalyndi frá bátsbandstíðini!

Eitt sum tjóðveldisflokkurin hevur havt á lofti bæði seint og tíðliga, er at vit føroyingar skulu kvetta við Danmark, yvirtaka alt sjálvur og gjalda alt sjálvur, og hetta letur seg væl gera, siga teir, uttan toll ella skattahækking.

Vit skulu loysa og síðan kemur restin av sjar sjálvum.

Er tað nakar hugsandi føroyingur sum í dag trýr, at nakar kemur av sjar sjálvum, nei, alt ið flytur seg til dómis, verður skúgvad fram ella aftur av einari ella aðrari meg, er tað nokur hending ið kemur av sjar sjálvum, skal eitt ella annað ganga fyri seg soleiðis, at hendingin kann fara fram, ella taka vit t. d. sjóvarfólini, sum annars skuldi ligið eftir eini fastari skipan, hvussu verða tey ikki ávirkandi av veður og vindi, soleiðis at sjómenn ofta standa undrandi yvir, hvussu streymurin kann fara við sjar til tíðir.

Nú er tjóðveldisflokkurin endilga komin eftir hesum, annars hevur hann roynt at skova út yvir tá loftingsvalið hava ligið fyri, at loysing kostar pening, bæði við toll og skattahækking.

Men samtíðis hevur hann funnið patentloysningin, ið ljóðar soleiðis eftir 14. sept. fyri 24. okt. í ár.

»Vit skulu yvirtaka allar tær fustu útréðslurnar, so sum rakstrarútréðslur, skúla og sosialmál v. m.«

Tað vil siga, at danir við investeringsfondum skulu byggja okkum fiski- og farmaskip, vit fáa nokk loyvi at sigla við teimum, men til at keypa tey ella lata tey byggja verður helst torført, tí sum kunnugt geva danir ikki studning til fiskiskipabygging, meðan vit í Føroyum fáa upp til 30 pst. í studning og hartil lagalig lán.

Hvør veit um skipini í heila tikið verða bygd í Føroyum, og verða tey ikki tað, so sjar ikki gott út fyri skipasmíðjum her á landi, útfallið verður meira arbeiðsloysi og annað sum tað forir við sjar.

Hetta er nakað sum javnaðarmenn hava barst og berjast fyri, at vit sjálvir her á landi skulu byggja skipini, skulu eiga tey, og skulu sjálvir avgera, hvar vit veida, ella hvat vit gera við veiðuna.

Koma vit í aðra stóðu gerast vit trælir á skipabunka, húsakallur hjá kapitalinum og tað sum verri er.

Hesum munni føroyingar ímóti um lív skal verða okkum lagad.

Hví hevur sitandi landsstýri spent meira enn 100 mil. kr. til útbygging av hinum føroy-

ska skipaflotanum, við øllum nýmótans hentleikum til at kunna fiska á øllum fiskileiðum runt knottin, meðan fyrra landsstýri var komið upp í rasshaft hesum viðvíkjandi, skal nú allar skipaflotin koyrast í leypin hjá donskum investeringsfondum.

Sjálvur byggi hann knørin, sjálvur fardi hann skip; beiskir harrar á borgum standa, tað kitlar teir í grip.

Soleiðs vilja vit javnaðarmenn hava tað, ikki sum sjálvstýrismenn í dag og sambandsmenn í morgin ella umvent, men sum føroyingar, bæði í dag og so í morgin..

At vit skulu hava skúla saman við Danmark, hevur ikki so nógv at siga, so leingi vit ikki hava yvirtikið skúlan sjálvan, og kunnu útbygva okkum í øllum til føroyska, sum einum føroyingi krevst.

Eftir skúlskipanini er undir visingarmálið føroyskt, meðan danskt skal lærast soleiðis, at ein kann klára seg í tí.

Skal hetta verða manninkandi fyri okkum føroyingar, at vit duga danskt mál, soleiðis at vit kunnu tilegna okkum allan hin norðurlenska kultúr, alla hina norðurlensku mentana, var tað betur at vit bara vóru tjóðarir til føroyskt, sum er okkara móðurmál, ið vit frá barnsbein eiga og sum eingin kann taka frá okkum; me: bert til konsentrationsmál vilja vit ikki nýta tað.

Eitt tað fyrsta Ísland gjordi, tá teir høvdu tikið sjálvstýri, var at beina tað danska málið úr fólkaskúlanum, hetta hava teir nokk angra seinri, tí nú frættist at íslendingar hava í ætlan, at taka danskt aftur í barnaskúlan.

Sjálvt um íslendingar hava koyrt danskt mál úr barnaskúlanum, so hava vit í útvarpinum hoyrt, at hvørja ferð Nordisk Råd hevur fund so er íslendingurin, sum har skal tosa, piskaður til at brokka danskt, tí annars kann eingin skilja hann, uttan føroyingar.

Skulu vit koyra danskt burtur úr barnaskúlanum, hvussu í verðini skulu tey børn so klára seg, sum fara úr barnaskúlanum bara við føroyskum og ikki fáa høvi til seinri at lera onnur mál, tey sum fara umborð í fiskiskip, ella út á arbeiðsplássið, skulu tey málbindast ella gerast til heimføðingar, við bert at kunna verða millum føroyingar, øll onnur málsokir eru stongd og afturlokaði fyri teimum.

Vilja vit føroyingar við be-ráddum huga hverkra børn, við

Harður er ágangurin

Hilmar Bech, valevni hjá Javnaðarflokkinum í Suðuroy, skrivar:

Nú valið stendur fyri durum, verður nógv skrivað í bløðunum um um tíðina, sum liðin er síðani loftingsvalið 1966, og um ætlanir og hugsanir summir hava gjørt sjar um framtíðina.

Ymist er sum menn meta virkið hjá landsstýrinum, ið skjótt leggur frá sjar.

Summir hava nógv gott og rósendi at bera sitandi stýri, meðan aðrir, helst politisku mótstøðumenn landsstýrisins, einka rósenda hava at siga um samgonguna í landsstýrinum og nýta niðurstøðu orð sum óvirkandi, ódugnalig o. s. fr.

Slikar vendingar sum hesar samsvara eftir mínum tykki ikki við veruleikan, tí øll vita tað, at tá hetta landsstýrið tók við, vóru viðurskiftini ikki tey bestu; tað sýntist, sum menn høvdu ikki áreði at byggja skip vegna teir vánaligu lánimøguleikar; men landsstýrið hevði sett sjar sum eitt av fremstu málum, tað at endurreisa skipabyggingina við at útvega lán í útlandum. Henda lániskipan saman við øðrum skipanum gjordi, at framtakshugaðir menn aftur fingi dirvi til at fáa sjar nútímans fiskiskip, tað sýntist sum menn straks fingi betri álít á hetta landsstýri enn á undanfarna; síðani komu fallandi fiskaprísir og óár í Grønlandi vegna vánaligu ísviðurskiftini, og haraftir kemur, at landsstýrið tver ferðir varð umskipað vegna deydsoð, so umstøðurnar hava ikki verið tær bestu, men hóast allar hesar tvørleikar, so tykir mær, at sitandi

t. d. at forða teimum at fara til Danmarkar at fáa sjar hægri útbygving, tí uttan at duga danskt, hava vit gjørt tey til analfabatar í Danmark.

Føroyingar eru í dag eitt av teimum málkonastu fólki í heiminum.

Hví? Jú, tí tey í barnaskúlanum hava lært føroyskt og danskt, og kunnu sostatt koma í samband við Ísland, koma í samband við Danmark, koma í samband við Noreg, koma í samband við Svøríki, tað vil siga, kunnu klára seg málsliga í fimm londum, og hava tey so gingið í realskúlan, fáa tey eingilskt og týskt við, nú eru sjar mál, nú eru sjar lond, sum tey kunnu reika í, uttan at hava málsligar trupulleikar.

Sigið mær tjóðveldismenn, sigið mær fólkaflokksmenn:

Hvar í heiminum finst ein slik málslig vitan?

Henda kunnleika berjast vit javnaðarmenn fyri, hesin rættur má ongantið verða skerður, um vit skulu liva sum eitt fólk, ið traar eftir kunnleika, traar eftir útbygging.

Tí fara maður og kvinna frá húsum hin 7. nov. fyri at seta X við lista C, javnaðarmannalistan.

J. P. T.

stýri ikki hevur nakað at smæðast við, tí í hesum 4 ára skeiði er nógv avrikað og mong lógaruppskot sett í verk, sum hava roynst væl og sum vilja gagna landi og fólki í framtíðini.

Hóast hesi míni rósendi orð um sitandi landsstýri, so kundi eg tó hugsað mær, at summi mál vórðu viðgjord og avgreidd á annan hátt enn tilfellið er, men lat tað fara í hesi syftu.

Eit satt bragd framdi landsstýrið við at gera bergholið til Sandvíkar, so at sandvíkingar harvið lættari kunnu koma í samband við hinar bygdirnar í Suðuroynni, men samstundis má tað sigast at verða vónbrot fyri íbúgvavar í Vikarbyrgi, at arbeiðið við at gera vegin oman til bygðina ikki er byrjað hóast tað, at peningur er jattaður til hetta endamálið.

Á norðara helmingi á Suður oy eru summi vegastrekkir asfalteraði, meðan vegastrekkini frá Hovsá til Sumbiar og frá Oravík til Fámjin enn eru vánalig, ja í stóðum so ring, at illa er koyrandi eftir teimum, og tað má tí vera eitt krav frá suðringum, at hetta verður gjørt við tað allar fyrsta.

Hóast heimaútróðurin í ár við bæði smerri og størri fiski-bátum hevur roynst so illa, sum menn valla minnst vegna fiskaloyvi, so fara útróðarmenn tó framvegis at seta sitt álít til hesa vinnu, tí útróður hevur í mongum bygðum verið næstan einasta vinna, sum heimamenn hava forvunnit dagligt breið við burtursæð frá onkrum arbeiðsdegi; tí eigur tað almenna at halda fram við studningsveitan og skunda undir viðari útbygging av bátahylum og havnum og gera dráttarviðurskiftini so góð, sum til ber, fyri á tann hátt at gera tað lagaligari hjá útróðarmonnum og harvið okja vinnu-møguleikarnar, har annars litið annað er at forvinna.

Í hesum sambandi fari eg at gera vart við, at útróðarmenn á bygd sjálvir mugu gjalda fiskaflutningin til fiskavirkið, ið keypir fiskin og tykir mær, at hetta er órættvist, tí harvið fáa hesir legri pris enn teir, ið avreiða beinleiðis til fiskavirki; tí vildi eg hildið, at um so er, at fiskavirkið ikki kann rinda hesar flutningsútréðslur, so eiga umrøddu útróðarmenn, at fáa so mikið hægri pris-iskoyti pr. kg sum svarar til flutningsútréðslurnar.

Tað hevur verið og verður kastað javnaðarmonnum fyri, at teir vilja kova privat initiativ og virkseml, men hetta er ikki so, og mong dómi eru, ið prógva tað mótsetta, tí tað er javnaðarmanna vilji altíð at stuðla og styðja teir ella tey, ið sýna dugnaskap á vinnuliga økinum, og sum vilja leggja pening og rygg til at skapa lonandi vinnu, antin tað so er á sjögvi ella landi.

At vinnulivsmenn hava álít á javnaðarflokkinum gongur sjón fyri søgn, tí ongantið hevur áhugin til at byggja skip og

virkir verið so stórir millum menna, sum júst í teim tíðar-skeiðum, tá javnaðarmenn hava sitið í stjórn.

Har einstaklingar ella feløg ikki einsamallir megna at útvega neyðugan pening til at reisa virkir, tá vil javnaðarflokkurin, at tað almenna eigur at hjálpa til fyri á tann hátt at útvega arbeiðsskapandi virkir.

Í oyggj okkara eru nokur fiskavirkir, sum eiga at verða meira útbygð, og vónandi fara hesi virkir í framtíðini at fáa nóg mikið av fiski at virka allar ársins tíðir, so arbeiði verður til nógvar hendur, og at folk av bygd eisini kunna sleppa upp í part at arbeiða á hesum virkjum.

Annars vóni eg, at fram-burðshugaðir suðringar fara at útnýta teir lánimøguleikar til idnaðarútbygging, sum skaptir eru við idnaðargrunninum av javnaðarmanna ávum, og at smerri idnaðarvirkir verða sett á stovn á byggunum, so at vit í framtíðini ikki einans hava fiskivinnuna at lita á.

Í summum forum kann tað tykjast ómøguligt at fara undir eitt tiltak einsamallir, men um fleiri taka lógvatak saman og tað almenna stuðlar, tá vil tað nokk fara at bera til, um rætti samarbeiðsviljin er til staðar og hvør einstakur roynir sitt it-arsta.

Av tí at Kjarntan Mohr í kvöld í Útvarpinum fardi fram, at javnaðarflokkurin einki hevði gjørt fyri at útvega útróðarmonnum her suðuri taptan pening í Suðurfisk, so fari eg herið at reka hesa skuldssetting aftur, til javnaðarflokkin setti nevnliga tær ferðir uppskot um, at lofting-ið rindaði útróðarmonnum 50 pst. av umrødda peningi í fyrstu atløgu, men uppskotini vórðu feld.

Tað er øllum greitt, at ágangurin móti javnaðarflokkinum er harður nú upp undir valið, ja so harður sum kanska ongantið fyrr, men allir fiskimenn, allir arbeiðsmenn, øll ung, øll gomul, øll heilsuveik, einkjur og fadírleys øll vita, at ein er flokkurin á tingi, sum altíð hevur og altíð vil tala tykkara sak, aðrir siga seg vilja tað sama, men hava tá ið á stóð prógvað tað mótsetta, tí vóna vit, at tit til valið 7. novem-ber fylkjast enn fjølmentari um javnaðarflokkin og seta X við lista C.

Hilmar Bech.

X við
lista C